

Filistinlilerin Direniş Hakkı ve İsrail'in Meşru Müdafaa İddiası

7 Ekim 2023'te başlayan Gazze Şeridi'ndeki İsrail askeri operasyonu, inanılmaz bir yıkım ve insan kaybına yol açtı. 61.200'den fazla Filistinli öldürüldü - bunların tahminen %80'i sivil - Rafah gibi şehirler tamamen yerle bir edildi ve Gazze'nin altyapısının %80'i, hastaneler, okullar ve su sistemleri dahil olmak üzere yok edildi. Bu operasyon, geleneksel bir "savaş" olarak sınıflandırılmaz. İki egemen devlet arasında silahlı bir çatışma yerine, bu, işgalci bir güç tarafından kontrolü altındaki sivil halka karşı yapılan bir saldırıdır. Bu makale, üç bağlantılı hukuki noktayı savunuyor: (1) Filistinlilerin, uluslararası hukukta tanınan işgale karşı direniş hakkı vardır; (2) İşgalci güç olarak İsrail, Gazze'deki askeri kampanyasını haklı çıkarmak için BM Şartı'nın 51. maddesine dayanarak meşru müdafaa hakkını yasal olarak ileri süremez; ve (3) İsrail'in eylemleri, yasadışı işgal, apartheid ve hukuki normlara sistematik olarak saygısızlık dahil olmak üzere uluslararası hukukun tekrarlanan ve ciddi ihlallerini oluşturur.

Filistinlilerin İşgale Karşı Direniş Hakkı

Yabancı işgale karşı direniş hakkı, uluslararası hukukta sağlam bir şekilde yerleşmiştir. Bu hak, BM Şartı'nın 1. maddesinde, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde (ICCPR) ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde (ICESCR) yer alan kendi kaderini tayin etme ilkesinden kaynaklanır. 1967'den beri Batı Şeria, Doğu Kudüs ve Gazze'de İsrail işgali altında yaşayan Filistinliler için bu hak özellikle acildir.

BM Genel Kurulu, çok sayıda kararda direnişin meşruiyetini onaylamıştır. 37/43 sayılı Karar (1982), "halkların bağımsızlık, toprak bütünlüğü, ulusal birlik ve kolonyal ve yabancı egemenlikten ve yabancı işgalden kurtuluş için her türlü mevcut araçla, silahlı mücadele dahil, mücadelelerinin meşruiyetini" ilan eder. Ayrıca, Cenevre Sözleşmeleri'ne Ek Protokol I'nın 1(4). maddesi (1977), halkların yabancı işgale veya kolonyal egemenliğe karşı direndiği silahlı çatışmaları uluslararası silahlı çatışmalar olarak tanıır ve bu tür mücadelelere uluslararası insancıl hukuk (IHL) kapsamında meşruiyet kazandırır.

İsrail, 2005'te Gazze'deki yerleşimlerini resmi olarak geri çekmiş olsa da, Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), Temmuz 2024'te verdiği danışma görüşünde, İsrail'in sınırları, hava sahası ve deniz erişimi üzerindeki etkin kontrolü nedeniyle Gazze'nin uluslararası hukukta işgal altında kaldığını yeniden teyit etti. Bu hukuki statü, Filistin halkının işgale karşı direniş hakkını etkinleştirir.

İsrail'in İşgal Altındaki Bölgeye Karşı Meşru Müdafaa İddiasında Bulunamaması

İsrail, askeri eylemlerini meşru müdafaa olarak haklı göstermek için sık sık BM Şartı'nın 51. maddesine başvurur. Ancak, bu hukuki gerekçe işgal altındaki bir bölgede geçerli değildir. ICJ'nin 2004'te *Filistin İşgal Altındaki Bölgede Duvar İnşasının Hukuki Sonuçları* hakkında verdiği danışma görüşü, 51. maddeye dayalı meşru müdafaa'nın yalnızca başka bir devletin silahlı saldırısına yanıt olarak geçerli olduğunu açıkça ortaya koydu. Mahkeme açıkça şunları belirtti:

“Şart'ın 51. maddesi... bu durumda geçerli değildir, çünkü İsrail kendisine yönelik saldırıların yabancı bir devlete atfedilebileceğini iddia etmemektedir.”
(ICJ, 2004, paragraf 139)

Bunun yerine, işgalci güç olarak İsrail, işgal altındaki nüfusa karşı yükümlülüklerini düzenleyen Dördüncü Cenevre Sözleşmesi'ne (1949) tabidir. Bunlar, sivillerin korunmasını (Madde 27 ve 33), toplu cezalandırma yasağını ve gıda, su ve tıbbi bakım gibi temel kaynaklara erişimi sağlama görevini içerir (Madde 49 ve 55).

İsrail'in Gazze'deki askeri davranışı bu yükümlülükleri açıkça ihlal etmektedir. 61.200'den fazla Filistinlinin ölümü - çoğunluğu kadın ve çocuk - ve evlerin, hastanelerin ve okulların %80'inin yıkılması, hiçbir meşru güvenlik gerekçesiyle haklı gösterilemez. 2007'den beri uygulanan Gazze ablukası ve kuşatması, IHL kapsamında toplu cezalandırma teşkil eder ve bu şekilde BM Gazze Çatışması Gerçek Bulma Misyonu (2009) tarafından kınanmış ve Amnesty International tarafından 2024'te yeniden teyit edilmiştir.

Özellikle ağır olan, ICJ'nin *Güney Afrika v. İsrail* soykırım davasında verdiği geçici tedbirlere rağmen başlatılan Mayıs 2024'teki Rafah saldırısıydı. Operasyon, 1,2 milyon Filistinliyi yerinden etti ve insani yardımın ana giriş noktası olan Rafah sınır kapısını kapattı, bu da insani krizi daha da derinleştirdi. Gazze'nin çevresinin ve tarımsal altyapısının, bitki örtüsünün %80'inin, tarım arazilerinin %70'inin, yeraltı suyu kuyularının %47'sinin ve su tanklarının %65'inin yok edilmesi, işgalci gücün nüfusun gıda ve tıbbi malzeme tedarikini sağlamasını zorunlu kılan Dördüncü Cenevre Sözleşmesi'nin 55. maddesini ihlal eder.

Tekrarlanan İhlaller ve Hukuki Normların Aşınması

İsrail'in İşgal Altındaki Filistin Toprakları'ndaki (OPT) politikaları, uluslararası hukuku ihlal etme ve hukuki yükümlülöklere saygısızlık etme konusunda tutarlı bir model sergilerken, benzer davranışları nedeniyle başkalarını kınamaktadır. Bu ihlaller üç ana alanda belirgindir:

Genişlemecilik ve Yasadışı Yerleşimler

Dördüncü Cenevre Sözleşmesi'nin 49(6). maddesine göre, işgalcinin nüfusunun işgal altındaki bölgeye transferi yasaktır. Ancak İsrail, 2009 ile 2020 yılları arasında Batı Şeria'da yaklaşık 24.000 yerleşimci konut biriminin inşasını onayladı ve Batı Şeria'da yerleşimler için 675.000 dönümden fazla araziye kontrol ediyor. Bu eylemler Filistin topraklarını parçalara ayırarak gelecekteki bir Filistin devletinin yaşayabilirliğini baltalamaktadır.

ICJ'nin 2024 danışma görüşü, bu yerleşimlerin yasadışılığını yeniden teyit etti ve İsrail'e bunları kaldırmasını ve Eylül 2025'e kadar işgali sona erdirmesini emretti. Ayrıca, İsrail'in ortak doğal kaynakları orantısız kullanımı, Dağ Akiferi su arzının %90'ının sömürülmesi dahil, işgal altındaki topraklarda kaynak sömürüsüne ilişkin IHL yasaklarını ihlal eder.

İnsanlığa Karşı Suç Olarak Apartheid

Uluslararası insan hakları örgütleri - Amnesty International (2022) ve Human Rights Watch (2021) dahil - İsrail'in politikalarının uluslararası hukukta apartheid'e denk geldiğini belirledi. 1973 Apartheid Sözleşmesi ve Roma Statüsü'nün 7(2)(h) maddesi, apartheid'i bir ırk grubunun bir diğerine karşı sistematik baskı rejimi olarak tanımlar.

İsrail'in rejimi bu tanıma uyar:

- **Çifte hukuk sistemleri:** Batı Şeria'daki Filistinliler askeri hukuka tabiyken, Yahudi yerleşimciler sivil hukuk korumalarından yararlanır.
- **Zorla yer değiştirme:** On binlerce Filistinli oturma haklarını kaybetti ve 35'ten fazla Bedevî köyü tanınmamaktadır.
- **Milliyet ayrımcılığı:** OPT'deki Filistinliler devletsiz kalmaya devam ediyor, hem İsrail vatandaşılığı hem de egemen bir Filistin devleti onlara reddediliyor.

ICJ'nin 2024 kararı, sistematik egemenlik ve baskının hukuken kurulduğunu belirterek apartheid tanımını doğruladı.

Ayırım Gözetmeyen ve Orantısız Askeri Güç Kullanımı

İsrail'in Gazze'deki askeri davranışı, IHL'nin ayırım, orantılılık ve zorunluluk ilkelerini tekrar tekrar ihlal eder. Roma Statüsü'nün 8. maddesi uyarınca belirli savaş suçları şunları içerir:

- **Sivillere veya sivil altyapıya saldırma** (Madde 8(2)(b)(ii))
- **Orantısız saldırılar** (Madde 8(2)(b)(iv))
- **Savaş yöntemi olarak sivillerin aç bırakılması** (Madde 8(2)(b)(xxv))

Örnekler şunları içerir:

- 16 Nisan 2024'te Al-Maghazi mülteci kampına düzenlenen hava saldırısı, 10'u çocuk olmak üzere 15 sivil öldürdü.
- Ekim 2024'te Al-Tabaen okulu ve Shuhada al-Aqsa camisine yapılan bombalamalar, 100'den fazla kişinin ölümüne yol açtı.
- 217 gazeteci, 120 akademisyen ve 224 insani yardım çalışanı, 179 UNRWA çalışanı dahil olmak üzere öldürüldü.

Bu eylemler Gazze'nin büyük bir kısmını yaşanmaz hale getiriyor, etnik temizlik ve muhtemelen soykırım kriterlerini karşılıyor, ICJ'nin Ocak ve Mayıs 2024'te belirttiği gibi.

Çifte Standartlar ve Hukuki İstisnacılık

İhlallerine rağmen, İsrail düzenli olarak uluslararası hukukun uygulanabilirliğini sorgular. İsraili yetkililer, Batı Şeria ve Gazze'nin "işgal edilmiş" değil, "tartışmalı" bölgeler olduğunu

iddia eder ve ICJ kararlarını bağlayıcı olmadığını söyleyerek reddeder. Ancak İsrail, İran, Hizbullah veya ICC'nin kendisi gibi başkalarını kınamak için sık sık uluslararası hukuka başvurur. Bu seçici uyum, hukukun üstünlüğünü aşındırır ve özellikle ABD'nin BM Güvenlik Konseyi'ndeki veto gücüyle İsrail'i sürekli korumasını göz önünde bulundurarak anlamlı bir hesap verebilirliği engeller.

Sonuç

İsrail'in Gazze'deki askeri operasyonu, meşru bir meşru müdafaa eylemi olmaktan çok, uluslararası hukukun ciddi ve devam eden bir ihlalini teşkil eder. İşgalci güç olarak İsrail, kontrol ettiği nüfusa karşı savaş yürütme konusunda yasal bir hakka sahip değildir. Filistinlilerin işgale karşı direniş hakkı uluslararası hukukta yer almıştır, ancak bu direniş insani normlara uygun olmalıdır. İsrail'in sistematik ihlalleri - savaş suçları, toplu cezalandırma, apartheid ve genişlemecilik dahil - acil uluslararası hesap verebilirlik gerektirir. ICJ'nin 2024 kararları ve insan hakları örgütlerinden gelen artan kanıtlar, cezasızlığın artık tolere edilemeyeceğini açıkça ortaya koyuyor. Uluslararası hukukun sürdürülmesi, İsrail'in eylemlerinin istisnai değil, suç olarak ele alınmasını ve Soykırım Sözleşmesi, Roma Statüsü ve BM Şartı'nın ilkeleri uyarınca suç ortakları, yabancı devletler dahil, eşit derecede sorumlu tutulmasını gerektirir.